

Plenum

Tisdag 5.10.2021 kl. 13.59—17.12

6. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen

Regeringens proposition RP 137/2021 rd

Remissdebatt

Andre vice talman Juho Eerola: Ärende 6 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till finansutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.

För remissdebatten reserveras också här cirka 30 minuter. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet. — Ledamot Löfström.

Debatt

15.52 **Mats Löfström r:** Ärade herr talman! Det här lagförslaget handlar om att underlätta för tidningsprenumerationer som kommer från fasta Finland eller övriga EU-länder till Åland.

Åland är inte en del av EU:s mervärdesskatteområde inom tullunionen. Det betyder att alla försändelser till Åland behöver förtullas på samma sätt som till eller från ett tredje land. Detta är byråkratiskt men nödvändigt för att i praktiken säkerställa att Åland har kommunikationer till och från fasta Finland och Sverige. Vi har dock alla ett ansvar i samhället att säkerställa att den här byråkratin kan minimeras så mycket som möjligt. Här har samhället inte lyckats ännu. Tvärtom har det blivit jobbigare och jobbigare i praktiken, även om just det här lagförslaget är ett litet steg i rätt riktning och att i lag slå fast den praxis som redan nu börjat användas av Tullen.

EU beslöt att försäljning av taxfreevaror i internationell trafik inte tillåts inom EU:s gränser. För Ålands del hade det betytt att färjetrafiken inte skulle ha kunnat upprätthållas på den nivå som man haft. Trafiken över Kvarken är ett bra exempel på det. Den är på en mycket lägre nivå i dag än före EU-medlemskapet, även om man just byggt ett nytt fartyg för en rutt. Därför förhandlades det fram ett undantag för Åland så att taxfreeförsäljningen skulle kunna fortsätta och i praktiken subventionera trafiken och kostnaden för att transportera både människor och varor till och från Åland.

Utän undantaget skulle dagens trafik inte kunna existera. Den skulle då behöva direkta subventioner som till exempel till svenska Gotland, som varje år subventioneras med 500 miljoner kronor av svenska staten. Trots det är biljettpriserna till Gotland högre än till Åland. En halv miljard kronor skulle dock inte räcka för att subventionera trafiken till Åland på ett tillfredsställande sätt eftersom man är beroende av kommunikationer både öst- och västerut från Ålands sida. Det skulle inte heller räcka för att subventionera den tra-

Punkt i protokollet PR 109/2021 rd

fik som finns i dag, så utan skatteundantaget skulle trafiken till och från Åland sannolikt se ut som den gjorde under den värsta tiden under pandemin, där några få rutter upprätthålls via direkta statliga stöd, först av Försörjningsberedskapcentralen och sedan av möjligheten att upphandla trafik som kommunikationsverket nu upprätthåller och som i riksdagen finansierats via två tilläggsbudgetar.

Det är dock nu frågan om en åtgärd på grund av pandemin, och hur något bestående skulle kunna finansieras i stället är högst osäkert, förutom att det i så fall skulle se annorlunda ut än man i dag på Åland är van med. Av den anledningen behövs skatteundantaget fortsatt eftersom det är basen för Ålands kommunikationer till fasta Finland och Sverige, och utan kommunikationer överlever inget öppet samhälle. Därför är frågan så viktig och därför har exempelvis Kanarieöarna och tyska Helgoland samma system.

Ärade talman! Priset för skatteundantaget märks i ökad byråkrati för alla försändelser av varor till och från Åland, i synnerhet sedan bagatellmomsen avskaffades genom ett EU-beslut. Det var det beslutet som gjorde att tidningar och tidskrifter inte längre kunde skickas till och från Åland utan att förtullas. En strikt tolkning av behovet av förtullningen hade inneburit att varje nummer av Hufvudstadsbladet, varje nummer av Helsingin Sanomat och varje nummer av Kalle Anka skulle ha behövt förtullas in separat till Åland från fasta Finland. Det skulle vara fullständigt bisarrt och dessutom vara i strid med tidigare utlåtanden av grundlagsutskottet att man måste säkerställa att ålänningar har tillgång till tidningar på samma sätt som övriga finländare. Av den anledningen har Tullen arbetat fram en praxis som gör att man bara behöver göra en förtullning per prenumeration en gång per år. Det gör bördan mera hanterbar. Det är också det som nu ändras i den här lagen så att den praxisen får lagstöd.

Det är ändå frågan om ökad byråkrati, i synnerhet för tidningar som kommer sällan. Dessutom är Åland en liten tidningsmarknad och behovet av särlösningar kan skrämja tidningshusen. Av den anledningen skulle ett bättre alternativ vara att göra tidningar och tidskrifter till Åland helt momsfria. Det skulle säkerställa att Åland har tillgång till alla tidningar. Eftersom transportkostnaderna till Åland är högre än till många andra delar av landet skulle momsfriheten inte heller skapa någon fördel för Åland i praktiken i förhållande till andra. Samma priser skulle sannolikt i praktiken ändå betalas för tidningar som importerades från fasta Finland. Det skulle också ha liten fiskal betydelse för statens finanser. Lagstiftningen skulle möjliggöra ett sådant här arrangemang, och det är något som jag önskar att finansutskottet skulle kunna titta på. Det skulle också minska på byråkratin för Tullen då volymerna är små.

Arvoisa herra puhemies! Veropoikkeuksen hinta näkyi kuitenkin byrokratian lisääntymisenä kaikkien Ahvenanmaalle suuntautuvien ja sieltä tulevien tavaralähetysten osalta erityisesti sen jälkeen, kun vähäarvoisten tavaralähetysten verovapaus poistettiin EU-päätöksellä. Se päätös johti siihen, että sanoma- ja aikakauslehtiä ei enää voinut lähettää Ahvenanmaalle ja Ahvenanmaalta muualle ilman tullausta. Tullaustarpeen tiukka tulkinta olisi merkinnyt sitä, että jokainen numero Hufvudstadsbladetia, Helsingin Sanomia ja jokainen Aku Ankka -numero olisi pitänyt tullata erikseen, kun lehtiä lähetetään Manner-Suomesta Ahvenanmaalle. Tämä olisi täysin irvokasta ja samalla ristiriidassa perustuslakivaliokunnan aikaisemman lausunnon kanssa, jossa todettiin, että ahvenanmaalaisien kohdalla lehtien saatavuus pitää varmistaa samalla tavoin kuin muidenkin suomalaisten kohdalla. Tästä syystä Tulli on ottanut käyttöön käytännön, jossa tullaus voidaan tehdä vain yhden ker-

Punkt i protokollet PR 109/2021 rd

ran tilausta kohti ja vain kerran vuodessa. Tällöin työtaakka kevenee. Se on juuri se asia, mikä muuttuu tämän lain kautta, ja kevennetty käytäntö saa lain tuen.

Ärade talman! Försändelser av tidningar är bara ett exempel på praktiska problem gällande skattegränsen. Det finns också praktiska problem gällande gåvor som kan skickas från fasta Finland och Åland. Jag ska återkomma till några problem i ett senare skede.

Det finns också problem för företags leveranser och som i praktiken slår mycket hårdare mot mikro- och småföretag än storföretagen eller större kedjor. Det är viktigt att man här hittar fungerande praktiska lösningar även om det är frågan om både EU-regler och praktisk tillämpning som riksdagen tyvärr inte kan påverka. Men därför borde åtminstone följande saker genast göras:

För det första borde finansministeriet tillsätta en arbetsgrupp med representanter från Tullen, Skatteförvaltningen, Ålands landskapsregering och näringslivet med uppgift att eliminera onödig byråkrati.

För det andra skulle Tullens ledning behöva besöka Åland och på plats bekanta sig med verkligheten som nu uppkommit sedan 1 juli och den 1 september.

För det tredje skulle en handbok behöva upprättas där information lättillgängligt för vem som helst kan hittas om hur man ska göra i praktiken och bistå privatpersoner, företag och samfund.

För det fjärde behöver Tullen snabbt åtgärda de buggar som finns i datasystemen.

För det femte borde deklarationerna av varor förlängas tillbaka till 30 eller 45 dagar så att rättelse kan göras i efterhand.

Arbetet med att hitta smidigheter behöver fortsätta, och det här är ett litet steg i rätt riktning, men många till behöver tas för att få det här att fungera i praktiken. — Tack.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till finansutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.